Opłata pocztowa opłacona ryczałtem

Ročník II. Ve Varšavě a v Lucku, dne 1. dubena 1929. **Číslo 6**

BUDITEL

ORGÁN ČECHOSLOVÁKŮ V POLSKU.

VYCHÁZÍ 1. a 15. KAŽDÉHO MĚSÍCE.

Redakce a administrace pro Volyň: Łuck, Jagiellońska 16.

Administrace pro ostatní Polsko a zahraničí: Warszawa, Mazowiecka 11.

T. G. MASARYK, VŮDCE ČSL. NÁRODA A JEHO OSVOBODITEL.

(Dokončení.)

Seznámiv se s hlavními zásadami otázky slovanské, zkoumal jednotlivé její části, otázky jednotlivých národů slovanských a jmenovitě problém vlastního národa československého. Masaryk vystupoval proti krajnímu historismu, doporučuje poznávat minulost v souvislosti s přítomností, to znamená hledat v této přítomnosti a minulosti, zjišťované empiricky, smysl našeho života a našeho poslání. Historie jest skutečnou učitelkou života a pro nás jí musí být více než pro jiné. Byla jí také. Ale hlavní učitelkou života jest přítomnost, sám život. Z těchto myšlenek povstala řada jeho historicko-politických prací, především r. 1995 Česká otázka, Naše nynější krise, r. 1896 Jan Hus — naše obrození a naše reformace, Karel Havlíček, Palackého idea národa českého 1899, Ideály humanitní 1901, Otázka sociální 1898 a j. V sociální otázce provedl Masaryk také krytiku filosofických thesí Marxovy teorie a dokázal, že musí nadejíti krise Marxismu, v níž budou odstraněny bludné a jednostranné zásady této hlavní teorie socialistické. Za války přistupuje ještě k těmto základním pracím Masarykovým již zmíněná Nová Evropa.

Za základ rozřešení vnítřního problému českého vzal Masaryk ve shodě s Palackým ideál humanitní, navazuje na minulost a uváděje ji v harmonický soulad s novodobými ideály demokratickými a sociálními. Humanitním ideálem jest podle Palackého harmonické soužití všech lidí a národů podle přirozeného práva a rovnosti všech národů, na základě prostého příkazu: Čeho sobě nepřeješ sám, toho nečiň jiným! Masarykovi je to příkazem, aby byl napřed člověkem, potom Čechem a Slovanem. Nepřátele Masarykovi dokazovali, že tímto způsobem by slabí jednotlivci a malí národové byli vydáni na milost a nemilost silných, poněvadž pro udržení svatého pokoje by se nesmělo odpírat zlu obranou. Ale Masaryk vysvětluje, že právě humanitní ideál vyžaduje, abychom systematicky, všude, ve všem a vždycky odpírali zlému. Nepřijímá tedy teorii Tolstého, o níž s ním osobně diskutuje r. 1887 a 1910. Masaryk dokazuje, že nauka Tolstého: Neodpírejte zlu! vede ke kvietismu, který dovoluje silnému násilníkovi, aby byl stále nespravedlivým. Naproti tomu Masarykův humanitní program odmítá násilí, ale připouští vlastní obranu i obranu jiných proti násilí, ba takovéto obrany dokonce žádá. Bránit se, to neznamená dopouštět se proti násilí nového násilí, ale je-li to třeba, připouští Masaryk i obranu železem.

S českým humanitním programem Masarykovým se úzce pojí požadavek demokracie a sociální spravedlnosti. Masaryk uznává, že není absolutně rovnosti lidí, kteří se budou vždy různit silou, schopnostmi atd. Ale nemůžeme-li dojít k rovnosti lidí, musíme usilovat aspoň o jejich zrovnoprávnění. Musíme usilovat o odstranění všeliké bídy duchovní i fisické, a to nikoliv fylantropií, ale spravedlností. Proto jest podle Masaryka přímo úkokem českého národa, usilovat o rozřešení sociální otázky a směřovat k pravé demokracii. Odvrátíme-li se od světla k temnotám, praví Masaryk, od lásky k násilí, pak se vrátíme do hrobu, z něhož nebude již žádného mrtvýchvstání. Demokratie jest pro Masaryka nejenom systémem politickým, ale především mravním. Demokratie znamená svobodu, ale nikoliv takovou, aby každý dělal, co chce, ale aby všichni dělali to, k čemu došli cestou společného, rozumného zkoumámí otázky. Demokratie, toť diskuse, toť úcta k cizím názorům, která znamená vyslyšeti důvody a klásti proti nim zase důvody! Demokracie znamená svobodu národa, ale nikoliv takovou, aby národ měl

převzít vládu nebo dokonce diktaturu, nemaje k tomu potřebných vědomostí. Kažná diktatura a tedy i diktatura proletariátu vede bez speciálních znalostí administrativy a bez velkého politického plánu k úpadku politickému i hospodářskému. Politika není jen usilováním o ideální zřízení sociální, ale musí znát i prostředky, jimiž možno tohoto ideálního stavu docílit. Demokracie musí zabezpečit politické odbornictví — vady demokracie nevyplývají z parlamentarismu, ale z nedostatků naší veřejnosti. Demokracie opravdu znamená vládu lidu, ale neběží o samo vládnutí, leč o dobrou administrativu.

Zkoumaje vnitřní problém český, nepouštěl ovšem Masaryk se zřetele otázky slovenské. S jeho ideou jednoty národa od Šumavy k Tatrám shledáváme se již v České otázce. Masaryk vždy uznával, že Slováci mají veliký význam pro celek národa. Proto se slovenská mládež hrnula k němu a přijímala jeho program. Tak povstal realistický ruch na Slovensku, který hrál důležitou roli před válkou i za války.

Poměrně málo se ví o Masarykově poměru k Polákům. I tento poměr je ovšem kriticky spravedlivý. Osudy a literaturou polskou se zaměstnával Masaryk již od nejmladších let. Jako 13 letý hoch pamatuje polskou revoluci r. 1863., *Langiewicz a Pustowójtówna* byli jeho bohatýry, čítal o povstání polském a učil se polskému jazyku. Později byl jeho učitelem v otázce polské Mickiewicz a Krasiński, z nichž čerpal pochopení pro polskou revoluci a emigraci. Hned na počátku své literární činnosti volal po literárním sblížení čsl.—polském, které by se projevilo tím, že by Čech psal pro Poláky a obráceně. Zkoumal polský mesianismus i spor rusko-polský, zůstávaje pozorovatelem nestranným a chovaje sympatie k oběma národům, založené na hlubokých vědomostech o nich. Polské poměry zkoumal na místě samém v letech 1887 a 1888 a napsal o nich znamenitý článek v Čase Ke sporu rusko-polskému. V tomto článku se postavil proti Rusku, vytýkaje mu, že nepostupuje v Polsku jako bratr, ale jako cizí vítěz, který chce dokonat poruštění Polska a zrazuje tak nauku slovanofilskou. Masaryka to pobouřilo, poněvadž žádal, aby stát měl mravní cíle a uskutečňoval je pouze mravními prostředky. A prohlásil, že by se Rusové měli věnovat raději vzdělávání svých národů neosvícených, než utiskování národa kulturního a bratrského. Za války postupoval Masaryk v mnohých otázkách ve shodě s Poláky a tehdy také pronesl památná slova: Bez svobodného Polska nebude svobodných Čech a bez svobodných Čech nebude svobodného Polska.

*

Od studentského jinošství po celý život zůstává Masaryk věren poznané pravdě a svému přesvědčení. Již na brněnském gymnasiu odpovídá řediteli Krichenbauerovi, který jej nabádal k zachovávání přání katechetových: Wer gegen seine Überzeugung handelt, ist ein Schuft! (Kdo jedná proti svému přesvědčení, jest padouchem!) A když mu ředitel chtěl dát pohlavek, nebojácně sahá po pohrabáči. Pro tento čin mněl býti vyloučen, ale na přímluvu rodiny *Le Monnierovy,* v níž byl vychovatelem, dostal consilium abeundi a odešel s touto rodinou do Vídně.

A jako profesor a politik velmi často zdůrazňuje, že Rakousko se neudrží, nebude-li spravedlivé vůči Slovanům.

Když vypukla světová válka, viděl Masaryk, že nadešla chvíle rozhodná. Již v srpnu 1914 uveřejňuje v Naší Době článek o válce, z něhož je zřejmo, že se kloní k názoru, že centrální mocnosti (Rakousko-Uhersko a Německo) prohrají. Přesvědčiv se ještě, že Anglie věří ve svoje vítězství — na Rusko se nespoléhal — a že od centrálních mocností Čechové a Slováci ničeho nedostanou, rozhodl se odejít za hranice. Pracoval v Italii, ve Švýcarsku, ve Francii, v Anglii bez ohledu na svoje zdraví a bez ohledu na to, jak jeho rodina byla v Praze všemožně pronásledována. Pracoval v Rusku, Rumunsku i v Americe. Z Ruska odjížděl přes Sibiř vagonem III. tř. Toto nejdůležitější období své životní činnosti po válce vylíčil v knize Světová revoluce za války a ve válce 1914—1918. A jenom jeho bezpříkladné obětavosti, veliké houževnatosti a pádnosti jeho důvodů, jimiž získával konservativní mínění světa pro požadavky malého národa čsl., jest děkovati, že po všech utrpeních a obětech konečně přece jenom nadešel den 28. října 1928! Vláda věcí čsl. se vrátila do rukou národa podle předpovědi Komenského, Masarykova pravda zvítězila. Pravda vítězí!

*

Nejdůležitější, chronologicky uspořádaná žiní data presidenta Masaryka jsou tato:

7. III. 1850 se Masaryk narodil v Hodoníně na Moravě. Otec jeho byl Slovák z Kopčan v Uhrách Josef Masaryk, matka Teresie Kropáčková pocházela z Hustopeče.

Mladý Masaryk studuje na reálce v Hustopeči a pak na gymnasiu ve Strážnici. Později se učí zámečnictví a kovářství, ale opouští uče-

ní a odchází na studia na něm. gymn. do Brna. Od VI. tř. studuje na akademickém gymnasiu ve Vídni.

1872 Masaryk ve Vídni maturoval.

1876 byl promován na doktora filosofie.

V r. 1878/79 se habilitoval pro filosofii na víd. universitě.

V Lipsku se poznal s Američankou Charlií Garrigue-ovou, dcerou ředitele Rud. Garrigue-a z Brooklinu.

15. III. 1878 se konala jejich svatba v New Yorku.

1879 se manželům Masarykovým narodila dcera Alice. 1880 syn Herbert, který za války zemřel.

16. X. 1882 byl Masaryk povolán za mimoř. univ. prof. do Prahy.

1886 se narodil Jan Masaryk, nynější čsl. vyslanec v Londýně, 1891 Olga Masaryková, provdaná ve Švýcarech.

1891 Masaryk zvolen říšským poslancem, ale později se vzdal.

1892 zvolen zemským posl. moravským.

1896 jmenován řádným univ. profesorem.

1897 Masaryk v říšských volbách nekandidoval, ale 1911 byl opět zvolen říšským poslancem.

18. XII. 1914 odchází s dcerou Olgou do ciziny pracovat pro čsl. revoluci. Postupně získává záp. mocností pro uznání čsl. samostatnosti, připravuje tak 28. říjen 1918.

14. XI. 1918 vyhlášena v prvé zahajovací schůzi Národního Shromáždění Čsl. republika a za jejího presidenta vyhlášel T. G. Masaryk.

21. XII. 1918 se Masaryk vítězně vrací do Prahy.

27. V. 1920 zvolen ve společné schůzi obou sněmoven presidentem republiky opětně T. G. Masaryk,

13. V. 1923. umírá mu choť, pí Charlie Masaryková.

27. V. 1927 zvolen presidentem rep. po třetí. Jiný čsl. občan může býti presidentem za svého života volen jen dvakrát, na Masaryka se toto omezení nevztahuje.

*

S novým samostatným státem čsl. přišly nové úkoly! Ale Masaryk-president neopouští svoje vojevůdcovské místo ani v této nové epoše čsl. národa.

K dětem volá: Pečujte o čistotu těla! a nabádá je k střídmosti, práci i rozumné hře. Buďte pilnými a poctivými pracovníky. Svého bližního musíme milovat prací, ne holými slovy. Život bez obětí není životem pěkným. Ve všem svém jednání se držte pravidla, abyste se chovaly ke všem lidem tak, jak si přejete a budete přát, aby se tito lidé chovali k vám. V každém postavení konejte svou občanskou povinnost. Milujte republiku, která svým demokratickým zřízením zabezpečuje svobodu, milujte svou zemi, svůj národ a jazyk. Musíte žít v přátelské shodě se všemi občany, ať se různíte povoláním, ať jazykem, ať náboženstvím. Jsme si všichni rovni. musíme všichni být stejně svobodni, nesmíme nikoho v ničem znásilňovat. Tak volá Masaryk k dětem při holdu školní mládeže na Hradě dne 27. října 1928 a končí: Snad tu přede mnou mezi vámi stojí budoucí president republiky. A tož milý budoucí presidente, budeš muset všem spoluobčanům a celému světu bez bázně hledět do očí, neboť budeš poctivě provádět naše vysoké ideály, ideály našich dějin. Za třicet, za čtyřicet let, ty, budoucí presidente, budeš s tohoto místa mluvit k dětem a mládeži. Řekni jim pak: Před lety slíbili jsme si zde s prvním presidentem, že všichni budeme vždycky a za všech okolností se říditi příkazem našich předků, jejž čteme tam na té vlajce na Hradě: Pravda vítězí. Slyšíte, jak je živá, jak se vlní a mluví — střezte ji a odevzdejte neposkvrněnou příštím pokolením.

A svobodné ženě čsl. připomíná, že Ježíšův požadavek lásky k bližnímu každému z nás ukládá lásku účinnou, lásku, která prostě mnoho nemluví, nybrž pro bližního pracuje a obětuje. Praktická humanita — a humanita je jen jiný výraz pro lásku k bližnímu — musí se uplatňovat především v užším kruhu rodiny, rodu, známých, obce, okresu atd. Jaká má být dnešní žena, aby měla vliv na zvýšení mravní úrovně rodiny a na očistu našeho veřejného života? Jaká? Sama musí být mravně čistá. Bude-li k tomu mít opravnový zájem o své okolí, rodinu, obec, národ, národy jiné, bude-li znát to své okolí a bude-li praktická, pak je vyhráno. Dnešní žena musí být aktivní, musí vystupovat veřejně, a k tomu je třeba aby přestala být zakřiknuta starosvětskými muži a ženami. Láska, kterou kázal Ježíš, není lhostejností, není pasivností, nýbrž činností, účinností, odhodlaností, udatností a podle potřeby bojem. Bojem, ne násilnictvím. (Z odpovědi pres. Masaryka, zaslané Čtvrté konferenci Obrodného hnutí čsl. mladých žen, konané počátkem února 1929 v praze.)

A všem dospělým občanům čsl. Masaryk ukazuje, že čsl. stát musí dělat politiku světovou a že musí usilovat o dohodu se svými sousedy

a o všeobecný mír v celé Evropě. Buduje republiku demokratickou, což jest pro něj především problémem rozdělení práce. demokracie pro něj znamená stálou výchovu voličů i jejich parlamentních zástupců k demokracii. Demokracie na konec není, než samosprávou, sebesprávou občanstva a každého jednotlivého občana. Podstata demokracie je shoda lidí, jejich mírné obcování, láska lidskost. Stát je spolčením občanů na rozumových a mravních základech. Stát má smysl duchovní, smysl mravní. Opravdové demokracii však nestačí instituce, ona potřebuje lidí živých, tedy lidí, věřících v poslání svého státu a národa, lidí, spojených ideou: naší demokracii nestačí pouze technické školení úřednictva a vojska. Naše demokracie jest mravním úkolem životním nejen úředníku a vojáků, nýbrž všech rozmyslných občanů a občanek a v prvé řadě zástupců občanstva, jeho vůdců. Naše demokracie musí být zárukou a ochranou všeho kulturního snažení v oboru technickém a hospodářském, v oboru věd a umění, mravnosti a náboženství. Proto naše demokracie musí být stálou reformu, stálou revolucí, ale revolucí hlav a srdcí.

Na konci prvního desítiletí mohl president Masaryk ve svém jubilejním poselství s radostným radostiučiněním prohlásit: Začínali jsme s holýma rukama, bez armády, bez státotvorné tradice, s hroutící se valutou,za hospodářského rozvratu, za obecného úpadku kázně, a s dědictvím dualismu, s irredentou ve vlastních hranicích, uprostřed států, zmítaných otřesy zprava i zleva: my, tísnění malými prostředky, odvyklí vládnout, málo naklonění poslouchat, skoro neznámí světu! A přece jsme obstáli v této zkoušce a obstáli čestně: dali jsme obnovenému státu ústavu, organisovali jsme adminstrativu a armádu, čelili jsme hospodářské tísni, národnostnímu boji a mezinárodním konfliktům. Naše úkoly bývaly těžší, než jsme si přiznávali. A přece jsme vybudovali stát, který požívá důvěry za hranicemi a — což je ještě důležitější — důvěry nás samých, nás všech. Po té zkoušce desíti let můžeme klidně pokračovat ve své tvůrčí politické práci. Je to úspěšný kus vývoje, stál mnoho trpělivé práce! —

Šťasten je president, který takto může mluvit, a šťasten národ, který takového presidenta má!

V Masarykovi právem spatřujeme synthesu všeho, co čsl. myšlení vytvořilo nejlepšího. V Masarykovi je možno nalézti něco z každého velikého předka, ale všecky tyto charakterové součástky představují nikoliv kompromis, nýbrž harmonický celek. Masaryka charakterisuje hluboká láska k pravdě až do krajnosti, jakou se vyznačoval Hus. Pravdu dovedl vždy mužně hájit jako Žižka a prokázal to přímou účastí ve válce a světové revoluci, demokratismus Táboritů rozvinul v celý systém a učinil jej jednou z hlavních zásad svého usilování politického. Bratrská dobrota Chelčického jest rovněž znakem charakteru Masarykova. Ale Masaryk jest také novým Komenským, a to nejen proto, že usiluje o harmonii v celém životě, ale že, jsa exulantem podobně jako Komenský, uskutečnil osvobození národa, které Komenský předpověděl. Ve smyslu české reformace hlásá Masaryk potřebu mravních základů v život ějednotlivců i národa, hlásá potřebu nábožernskosti a potřebu lidského konání sub specie aeternitatis. Po vzoru Dobrovského dává vědecké základy celé sve činnosti a s Havlíčkem dovede říci pravdu, i když je trpká a nemilá. S Kolárem usiluje poznat celé Slovanstvo a vymezuje poměr národa k Slovanstvu a lidstvu, a jako Palacky, tak i Masaryk pochopil úkol národa z jeho minulosti. Jako syn Slováka, který po celý život pracoval pro jednotu čsl. národa, jest nejkrásnějším symbolem této jednoty.

Tomáš G. Masaryk je Čech, který pohnul Evropou a který roznesl slávu českého jména do tří dílů světa. Je jedním z těch velikých mužů, kteří si přes hranice věků a přes hlavy národů podávají ruce. Majíce jej v čele svobodné republiky československé, jsme šťastni, že žijeme v jeho ovzduší, že známe jeho zásady a že slyšíme jeho moudrá slova. Ctěme jeho nesmrtelný odkaz tím, že si ho budeme nade všecko vážit a že pro jeho udržení a zachování budeme po světlém Masarykově vzoru pracovat.

Masaryk byl kdysi dojat, když jej moravští chlapci vítali tklivou písničkou:

Starý náš, starý náš
šedivú hlavu máš,
ej, dobře je tu s námi,
pokud jsi ty mezi námi!

I my a celý národ čsl. dobře ví, že dobře je tu s námi, pokud je stařičký president mezi námi! A tak jest pochopitelno, že v dnešní den sálá z milonů srdcí čsl. zbožná, horoucí a zanícená prosba, aby tatíček Masaryk byl s námi ještě co nejdéle!

*

(K sestavení této přednášky bylo použito pramenů: Dr. Jaromír Doležal, Masarykova cesta životem. Masaryk Osvoboditel, sborník min. škol-

ství, vydaný za redakce K. Velemínského r. 1920. Ottův slovník naučny. Dr. J. Pogonowski, T. G. Masaryk. Ad. Černý, Masaryk a Slovanstvo. Poselství pres. T. G. Masaryka národu, proslovené v den 28. října 1928. Poselství pres. Masaryka dětem, proslovené dne 27. října 1928. Dr. A. Hartl a V. Gutwirth, Přehled dějin Čsl. republiky v letech 1918/1928.)

Z domova i ciziny

POLITICKÝ PŘEHLED

V polském senátě byl státní rozpočet na rok 1929/30 projednán v době od 5 do 11 března. Téměř všecky korektury, které w rozpočtu v neprospěch vlády učinil sejm, byly senátem škrnuty. Také disposiční fond ministerstva vnitra byl obnoven. Nebyly restituovány toliko škrtnuté položky v rozpočtu vojenství, což bylo překvapením, nečekaným zejména po posledním projevu maršalka Pilsudského v rozpočtové komisi senátu dne 28 února. Státní rozpočet vyhlíží v senátní redakci takto: příjmy jsou preliminovány částkou 2 912 547 709 zl.,vydání částkou 2 757 846 971 zl., takže se jeví nadbytek 154 700 738 zl. Poněvadž z tohoto nadbytku bude vyplacen přídavek úředníkům, a výpomoc invalidům ve výši 148 000 000 zl., zůstává čistého 6 000 000 zl. Podle usnesení sejmu činily příjmy 2 962 595 941 zl., a vydání 2 785 045 141 zl., takže se jevil nadbytek 177 550 800 zl., a po výplatě úřednického přídavku a invalidní výpomoci 29 550 800 zl. Sejm projednal korektury senátu a tím i definitivně rozpočet vyřídil dne 25. III.

Vedle státního rozpočtu zůstává hlavním předmětem pozornosti otázka revise konstituce. 4 března byla v sejmu skončena debata o návrhu vládního bloku, a návrh poslán do konstituční komise. Téhož dne maršálek sejmu Daszyński oznámil, že polská strana socialistická, Wyzwolenie a strana selská předložily rovněž návrh na změnu konstituce, o němž jsme se stručně zmínili již v posledním čísle. Projekt žádá zřízení jednokomorového parlamentu a zrušení senátu. Volba presidenta budiž prováděna zvláštním, k tomu cíli svolaným Národním shromážděním. Projekt se domáhá teritoriální autonomie pro národní menšiny, rozluky církve od státu atd. Pokud jde o právo vlastnické, stanoví projekt, že forma vlastnictví bude přizpůsobena potřebám státu a veřejnosti. Pozemky nad 60, a blíže měst nad 30 ha budou dány k disposici státu za účelem zlepšení zemědělských poměrů v Polsku. Přejímání jejich bude provedeno zákonem, který může osvobodit stát od placení odškodného a vymezí povinnost státu, věnovat sumy z prodeje parcel na meliorace a zvelebení drobného zemědělstvi.

10 března se ve Varšavě konaly porady výkonného výboru strany Wyzwolenia, na nichž byla schválena resoluce, motivující ostrý opoziční poměr k pomájovým vládám a vytýkající kruhům podporujícím vládu, neodpovědnost a bezprogramovost. Resoluce kritisuje také mezinárodní politiku polskou a mluví o podráždění mezi národními menšinami na polském východě. Vytýká také osobnostem z vládních kruhů, že žijí nad poměry, atakuje projekt revise konstituce, předložený vládním blokem, a vyslovuje uspokojení nad projektem levice v téže věci.

Značnou pozornost vyvolala demise ministra Gabriela Czechowicze, k níž došlo dne 8. března a která jest v souvislosti se známým levicovým návrhem, aby Czechowicz byl pohnán k zodpovědnosti před státní tribunál, a to z toho důvodu, že překročil státní rozpočet na rok 1927/28 o více než 500 mil. zl. Návrh projednávala rozpočtová komise sejmu, která żádala, aby jí Czechowicz podal potřebná vysvětlení, a jmenovitě, aby předložil jednotlivá usnesení ministerské rady, ktera byla podkladem k vydání sum, rozpočet překračujících. 8. března však byla polska veřejnost překvapena zprávou, že ministr Czechowicz podal demisi a že jeho úřad převzal dosavadní státní podtajemník ministerstva financí dr. Tadeusz Grodyński. V den své demise se Czechowicz dostavil do rozpočtové komise a prohlásil, že je ve stavu demise a že tedy nemůže předložit zmíněná usnesení ministerské rady. Zvláštním listem pak, přečteným v též schůzi, vysvětlil, proč musil rozpočet překročit a proč nemohl předložit zákon o dodatkových úvěrech. 12. března se rozpočtová komise znovu touto otázkou zaměstnávala. Ve schůzi přečteno písemné sdělení Czechowiczovo, že Czechovicz si uvědomoval význam otázky parlamentního schválení dodatečných úvěrů, a že naléhal na její rozřešení v sejmu. Premiér Bartel však jménem vlády dne 14. března v rozpočtové komisi písemně prohlásil, že vláda setrvává na svém dosavadním stanovisku, aby projekt zákona o dodatkových úvěrech za rok 1927/28 byl předložen současně s účetními uzávěrkami za týž rok. Poněvaž však účetní uzávěrky budou Nejvyšším kontrolním úřadem prozkoumány teprve za několik týdnů, předloží vláda uzávěr-

ky společně s projektem zákona o dodatkových úvěrech za rok 1927/28 na příštím zasedání sejmu. Na témž zasedání předloží vláda také projekt zákona o dodatkových úvěrech za rok 1928/29. Komise však nevzala projev premiéra Bartla na vědomí a 17 proti 9 hlasům se usnesla, aby Czechowicz byl postaven před státní tribunál. Očekává se, že Czechowiczoví se podaří svůj postup obhájit.

13. března přijal sejm v druhém a třetím čtení projekt zákona o ratifikaci moskevskeho protokolu.

*

79. narozeniny presidenta Masaryka mély v Československu i za jeho hranicemi slavnostni ráz, třebaže oficiální oslavy byly po přání samého presidenta velmi jednoduché. Jak my v Polsku, tak i celé Československo i naši zahraniční přátelé přáli pres. Masarykovi ještě na mnoho let nejlepšího zdraví a přání tato vytryskla právě teď, kdy vstupuje náš stařičký president do osmdesátky, ze srdcí nejupřímnějších. Kéž by se i splnila!

Podzimní zasedaní čsl. Národního shromáždění bylo skončeno dne 13. března a jarní zasedání bylo zahájeno 20. března. Poslanecká sněmovna a senát projednaly několik mezistátních smluv, resp. obchodních úmluv, z nichž nejdůležitější je obchodní slouva z Francií. Poslanecká sněmovna projednala zákon o státních stavebních podporách. Koalice zamýšlí do podzimu vypracovat definitivní bytový zakon.

Německý ministr v čsl. vládě Mayr Harting prohlásil v Chebu, že vstupem do vlády se posice Němců v Československu zlepšila. Pokud jde o jazykový zákon, úřednickou otázku a pozemkovou reformu, jsou Němci rozhodnuti vytrvat v aktivitě.

Na Slovensku zůstávaji nerozřešeny poměry ve straně ludové. Posl. Juriga obvinil Hlinku, že přijal od maďarské vlády ke svým účelům 2 mil. Kč, od ostřihomské kapituly 2 mil. Kč, že prodal posl. Polyakovi mandát za ½ mil. Kč, že nevyúčtoval 15 mil. Kč americké sbírky, že prodal za 600 tisíc Kč Spolku Sv. Vojtěcha v Trnavě stroje, které mohl tento spolek koupiti za 300 tysíc Kč, a že si vymohl na vládě 10 mil. Kč nezúročitelné půjčky. Hlinka prohlásil, že bude Jurigu žalovat. Ludová strana žádala předsednictvo poslanecké sněmovny, aby zbavilo Jurigu a Tománka mandátů, ale tuto otázku bude moci rozřešiti jen volební soud.

Jinak možno z povdděkem konstatovat, že na Slovensku všeobecna konsolidace poměrů utěšeně postupuje. Maďarská iredenta upadá stále více a je omezena jen na města, kde maďarisační politika byla nejsilnější. Maďarské dělnictvo si nepřeje, aby se Maďarsko vrátilo, protože celkové sociální poměry československé jsou lepši než maďarské. Maďarský sedlák v Československu získal pozemkovou reformou, zatím co v Maďarsku trpí odbytovou krisí. Iredentistické stížnosti přicházejí z několika měst, nikoliv však ze Žitnego ostrova, ač tam žije kompaktní menšina maďarská.

4 března nastoupil svůj úřad nový presídent Spojených Států severoamerických Hoover.

KULTURNÍ STYKY POLSKO-ČESKOSLOVENSKÉ.

Do polštiny přeložena byla komedie *M. Böhnla* „Pan Tricolet"; překládá se *Lomova* „Kající Venuše."

Provedeny byly *volby do Akademického Kola přátel Československa;* předsedou zvolen byl p. *Z. Kowalski*. Konána byla též *valná hromada Polsko-československého spolku ve Varšavě;* vyřízená otázka příspěvků a předneseny byly zprávy jednotlivých funkcionářů. Volby výboru odloženy byly do příští schůze.

Dne 5. března konala se ve varšavském spolku slovanské kultury *přednáška dra Boh. Vydry* „Desítiletí české a slovenské literatury popřevratové." Přednašeč zmínil se o zástupcích starší literární generace české a slovenské, působycích v této době, a přešel pak k nejnovějším literárním proudům, jež podrobně vylíčil. Na přednášku dostavilo se hojně posluchačů zejména z řad studentstva a literatury.

V Praze předvádí se *polský film „První brigáda"* v kině „Centrál"; organisace tohoto podniku ujal se polský klub v Praze.
polské z minulého roku.

Do Československa o velikonocích odjíždí *60 členná výprava polských státních úředníků;* podobná československá výprava přibude do Polska na svatodušní svátky.

Sjezdu polského obchodnictva zúčastnil se *čsl. ministr železnic Najman.*

ČESKOSLOVEN. NEKROLOGY LITERÁRNÍ.

V Praze zemřel ve věku 76 let nestor českých spisovatelů *Josef Holeček,* rodák s jižních Čech (1863). Zesnulý spisovatel byl nejvýznamnějším zástupcem českého slovanství a nadšeným českým vlastencem. Thémata ke svým literárním pracím bral většinou ze slovanského jihu, k němuž

přilnul vroucí láskou. Největším a nejznámnějším jeho dílem je však 11 svazková jihočeská epopeje „Nasi", v níž hledá základy pro zdárný rozvoj národní v českém venkově. Překládal i ze severních jazyků. V poslední době svého života stal se ideovým hlasatelem českého agrárního hnutí. Zajímavé jsou jeho literární paměti "Péra."

Domáci obzor

ZPRÁVY ČESKE MATICE ŠKOLSKÉ NA VOLYNI.

Dne 8/3. t. r. konal se první sjezd předsedů kol Matice společně s členy Hlavní Správy. Pro dopravní poruchy, zaviněné letošními abnormálními mrazy, z nemohli se dostaviti předsedové lvorského rayonu na schůzi i celý sjezd nebyl zastoupen tak, jak zájem o něj již předem sliboval. Můžeme ale přece konstatovati, že byl všem vítán a že jest záhodno, aby se podobné sjezdy konaly častěji, čímž by byla možnost více a více se seznamovati a poraditi se o potřebách školních i kulturních. Sjezd zahájil předseda Vl. Mesner, který v uvítání přítomných naznačil účel tohoto sjezdu, načež ředitelem Albrechtem byl podán obraz dnešního stavu našeho školství, jak se jeví ve skutečnosti i v číslicích. Na Volyni jest 24 škol státních, kde působí krajané Češi a kde jest česká řeč vyučovací, neb kde se vyučuje češtině aspoň jako předmětu. Škol státních, kde vyučují učitelé nečeští, jazyk český částečně ovládající, jest 9, a konečně škol matičních soukromých jest 14. Na všech matičních školách vyučuje se v jazyce českém a polštině se učí jenom jako předmětu. Referent zdůraznil, že k tomu, aby jazyk český byl vyučován všude, kde úřady školní to dovolí, bylo by zapotřebí ještě aspoň 15—20 učitelů Čechů neb učitelů národnosti jiné ale vládnoucích jazykem českým, ovšem s tím předpokladem, že učitelé na místech, kde působí nyní, budou ponecháni nadále. Neví se dosud, jak se situace dále vyvine v otázce učitelů-Čechů, postrádajících dosud nutných učitelských kvalifikací. Dle zákona ze dne 6/III.1928 dotyční učitelé mají doplniti do 31/VIII.1929 své kvalifikace. To platí nejen pro učitele na školách státních, nýbrž i na soukromých. Jest tudíž na pp. učitelích, by o této věci vážně myslili. Matice v té věci již jisté kroky podnikla a bude podnikati i nadále, aby se toto přísné nařízení tak bolestně našich kulturních pracovníků nedotklo. Matice doufá, že aspoň částečně se jí ten pokus podaří.

Dále si referent stěžuje, že nedostatek učitelů na školách brzdí nejen v vyučování češtině ve školách, ale dává též možnost obviňovati Matici, že málo pracuje, když nedovedla dosaditi do všech českých vesnic učitele národnosti české. Na nedostatku učitelů však Matice viny nemá; není k disposici potřebné množství českých učitelů a stále více jich ubývá. Ve školním roce 1928/29 dva učitelé odešli do výslužby a dva resignovali. Podaří-li se Matici u úřadů školních prosaditi svoje požadavky, pak by se pro příští rok sbor učitelský asi o 8 osob zvětšil, čímž by nejnaléhavějším potřebám bylo vyhověno.

Nedostatky v organisační práci ředitel Albrecht odůvodňoval přílišným zatížením úředníků kancelářskou prací a nedostatkem českych, pro kancelářskou práci zapracovaných úředníků, na které naše veřejnost česká na Volyni jest tak chudá, jako žádná jiná narodnost v Polsku.

Proto bychom doporučovali, aby se z řad naší studující mládeže aspoň někteří věnovali českému úěetnictví a tím tento nedostatek vyrovnali.

Dále referent zdůraznil, že se rozvoj kulturní na české Volyni během posledních dvou let zmnohonásobil. Naše Volyň čte kromě časopisů domácích ještě asi tisíc různých časopisů zahraničních; to je důkazem, jak rychle stoupá kulturní úroveň české kolonie a jak v ní vzrůstá dychtění po tištěném slově. Dále referent sděluje, že se činí v Matici již přípravy k účasti na „Výstavě čsl. zahraničí" v Praze, která se bude konati letos z jara; na ní chce Matice podati skutečný a všestranný obraz života krajanů na Votyni, ve všech oborech, a řečník apeluje proto k přítomným, aby po obdržení dotazníků rychle a svědomitě je zodpověděli. Nakonec pak poukazuje na to, že letošího roku mnohá z kol Matice dosud nezapravila členské příspěvky a neodvedla povinné poplatky z pořádaných zábav a divadelních představení.

Z ČESKOSLOVENSKÉ BESEDY VE VARŠAVĚ.

Pražská banka „Slavia" věnovala pro vlastivědné kursy čsl. ve Varšavě velkou *sbírku školních příruček*, pěkně svázaných. Tímto darem dostává se čsl. dětem možnosti zdárně ve vyučování pokračovati.

Členové Besedy zúčastnili se 19. března *koncertu členky Besedy H. Allinové* ve varšavské konservatoři.

Josefovská zábava, konaná 23. března v místnostech klubu úředníků polské spořitelny, měla zdarný průběh.

Ze Zdolbunova. Česká Beseda ve Zdolbunově, která je vydržovalelkou soukromé české školy, ukončila právě svoji letošní zimní činnost. S vykonanou prací může býti plně spokojena, neboť opětovně dokázala, že nehlučnou, za to však pilnou a poctivou prací se dá pro zabezpečení české školy a tím i naší české kultury mnoho vykonati. Žel, že neúprosná Morana ani letošního roku neušetřila naší Besedy a povolala z našeho výboru dva zasloužilé pracovníky k věčnému odpočinku. Dne 17. prosince 1928 zemřel nám br. Josef Hostička a dne 6. ledna 1929 vyprovodili jsme k věčnému odpočinku náhle zemřelého br. Tomáše Břečku, pověřeného dotud hospodářským vedením naší české školy. Ač silně mrzlo, vyprovodily svého příznivce i české školní dítky, nesouce v čele krásný věnec, darovaný Českou Besedou. Budiž vám, drazí spolupracovníci, nezapomenutelná čest a sláva! — Zpodniků České Besedy, pořádaných pod řízením našeho milého učitele p. Ant. Masopusta, sluší uvésti: 1) Dne 1. ledna t. r. o pravoslavných svátcích vánočních uspořádáno dětské divadelní představení „Štědrý večer malé prodavačky," ze kterého zůstalo 272 zl. 80 gr. čistého zisku. 2) Dne 19. ledna t. r. o svátku pravoslavných Tří Králů uspořádala Česká Beseda velikou Stromečkovou dětskou zábavu, spojenou s nadílkou pro 150 dítek. Zájem o tuto dětskou zábavu byl veliký a ze vstupného zůstalo 625 zl. 68 gr. čistého zisku. Tuto zábavu poctili svojí přítomností též páni představitelé České Matice Školské z Lucku pp. Mesner Vl., Liška V., Vlk J. a Albrecht J., kteří vyslovili se o ní velmi pochvalně a slíbili ji druhým pánům učitelům na Volyni doporučiti. 3) Dne 10. března t. r. sehrána byla jednoaktovka R. Maříka „Otec bez dítěte", a po té předneseno 9 různých kupletů a zpěvů. Účinkovalo 14 našich členek a členů, vesměs s velmi dobrým úspěchem. Jest si opravdu přáti, aby nám naši osvědčení ochotníci podobný příjemný večer opět brzy připravili. Představení přineslo jak obvykle, spolkové pokladně slušný zisk. — Jaká láska knaší české škole mezi naším členstvem existuje, o tom nejlépe svědčí důkaz, že takřka při každé větší rodinné události se pamatuje dobrovolným příspěvkem na udržování školy. Sluší vzpomenouti, že při svatbě našeho člena výboru br. Jiřího Doležala se slečnou Varteckou, konané dne 3. března t r., sebráno bylo mezi svatebčany ve prospěch zdolbunovské české školy 86 zl. Děkujeme za tento šlechetný dar a novomanželům Doležalovým přejeme mnoho štěstí na společné pouti životem. — Dne 27. ledna t. r. konala „Česká Beseda" svoji VIII. řádnou valnou hromadu za účasti 51 členů. Na ní byli dosavadní vůdcové všemi hlasy k dalšímu řízení spolku opětně povoláni. Na místě zemřelého br. T. Břečky povolán za hospodářského školního správce naší školy městský rada br. Čeněk Pluhař, v celkovém složení výboru však provedeny pouze malé změny. Na valné hromadě bylo na návrh místopředsedy br. R. Jozefa usneseno, dohodnouti se s druhým místním českým spolkem „Sokol" o vzájemné spolupráci a čestném soužití. Ve smyslu tohoto návrhu byla pak na společné schůzi obou výborů učiněna příslušná dohoda, která je bohužel zachovávána zatím jen jednostranně. „Česká Beseda" ovšem pujde svojí dosavadní čestnou cestou dále kupředu!

Český Národní dům ve Zdolbunove. Předáci „České Besedy," pp. Fr. Kašpar, R. Jozef. J. Křížek a K. Mazánek společně se spolkem „Česká Beseda", koupili stejným dílem blok domů od paní Warecké na náměstí ve Zdolbudově. V jednom z těchto tří domů bude postupně zařízena 7 třídní česká soukromá škola, která má býti otevřena již po letošních školních prázdninách, čímž se počet českých žáků ve Zdolbunově postupně ztrojnásobí. Mimo tuto budovu, určenou pro školu, zůstane střední dům, jak doposavad, pro obchod školními potřebami, a v třetím domě veliký sál dosavadního biografu „Lux", jakož i k němu přilehlá restaurace přejmenována bude na *„Český Národní dům v Zdolbunově"*. Přejeme naší české menšině ve Zdolbunově, aby ve svém Národním domě a ve své, konečně zvětšené škole, dosáhla všech těch českých cílů, které sobě do pracovního programu zařadila. *Č. B.*

Z Bocánovky. Výbor kola Matice v Bocánovce sděluje, že 27/II t. r. při svatbě sl. Mařenky Matějcové s p. A. Derflerem, rolníkem v Bocánovce na podnět p. Tyrka byla uspořádána sbírka ve prospěch místního kola, která vynesla 31 zl. Dle usnesení výborové schůze bylo z toho 10 zl. věnováno ve prospěch Matice v Lucku, a zbytek ponechán pro potřeby kola. Dárcům vzdává výbor Kola srdečný dik.

Do Kniahyninek. Při svatební hostině sl. Věrušky Steflové z Kniahyninek s p. Václavem Volákem z Certic dne 3/III t. r. na vyzváni předsedy Matice Vl. Mesnera byla mezi hosty podniknuta ve prospěch Matice sbírka, která

vynesla 101,29 zl., odvedených do pokladny Matice v Lucku.

Kromě této sbírky z iniciativy p. Proházkové pí. kuchařky provedly sbírku ve prospěch soukromé české školy v Lucku i sebraly 21.20 zl.

Výtěžek třetí sbírky, pořádané při zadrhování svatebčanů, jedoucích k oddavkám, v částce 30 zl. odvedlí účastníci ve prospěch stavby obecní školní budovy v Kniahyninkach. Všem dárcům i iniciátorům sbírek vzdáváme vřele diky

Ústřední Správa Matice

Různé zprávy

Stříbrné pětizlotůvky budou dány do oběhu již v nejbližší době. Bylo jich naraženo dosud asi 1 milion kusů. Během dvou až tří měsícú budou dány do oběhu také niklové jednozlotůvky, kterých bude naraženo 30 milionů kusů. Staré papírové pětizlotůvky z 1. květni 1925 budou vyměňovány do 30. června 1931. Pětizlotůvky z 25. října 1926 zůstanou nadále v oběhu.

Naše obrázky

Dnešní náš obrázek představuje domek p. Rudolfa Hovorky v Hulči České na Volyni v zim-

ní náladě. Často se mluví o tom, že naši krajané na Volyni mohou býti v různých směrech příkladem svému okolí! Ejhle, náš dnešní obrázek jest jedním z těchto dokladů!

Národní hospodářství

ŠETRNOST — ZLATÁ CTNOST!

Ant. Flengr.

Letošní hospodářská krise — zejména v prodeji chmele, jetelového semene aj. nutí nás, abychom si všeobecně uvědomili, jak stává se v nynější drahotě nezbytným učiti se šetřiti obzvláště s penězi. Moudrá šetrnost každému život zpříjemní, neboť pouze šetrností podmíněn jest spořádaný život nejen jednotlivců, ale i celých národů. Kdo dovede rozumně šetřiti, jest pak do jisté míry samostatným a nezavislým, nepotřebuje se nikoho doprošovati, nemusí se před nikým pokorně kořiti. „Ale kdo jest závislý, nedosáhl plné míry mužnosti," praví Carnegie. Ovšem nestačí jen umíniti si, že budu šetřiti, ale toto své předsevzeti také provésti za všech okolností a nedáti se v něm svésti ani zvrátiti. Zvykejme si vydávati méně, nežli přijmeme! Rozhodně pak všemožně varujme se dluhů! Kdo dovede z nemnohých grošů přijmu svéh, ještě některé uložiti, ten může beze strachu hleděti budounosti vstříc. Šetrnost ovšem prováděti nutno důsledně a moudře. Kde se jedná o dobročinnost, o osvětu národní, neb jiná lidumilná předsevzetí, tu ovšem přísná šetrnost zvrhla by se v lakomství a nepěkné sobectví, kteréž jest arciť kořenem všeho zla. Nejbídnějším a nejubožejším tvorem pod sluncem jest lakomec. Však za zbytečnosti vydávati těžce vydělaný peníz, jest nemoudrostí. Známé jsou případy, kde za každou cenu musí být všeho hojnost, ano i nadbytek, obzvláště o různých hodech neb posvíceních, a to třeba na dluh. Nač nemám, to si musím dovésti odepříti. — Nejvíce zajisté platí to o pítí alkoholu, kouření a karbanictví. Jak tato příšerná trojice jest děsnou metlou člověčenstvu, uzná každý, kdo jen z části sleduje dějiny lidstva. Co běd a trýzní způsobil již v lidstvu jen alkohol!

Statistiky všech států poučují nás o hrozných následcích: co miliard rozmrhá se zbytečně na ničení zdraví, mravnosti a jmění jednotlivců i rodin. Není účelem této úvahy probírati podrobně otázku alkoholismu, chci jen ukázati, že nemůžeme-li snad jinde, tož jistě zde co nejvíce šetřme! Tuť získáme poměrně nejvíce! V důsledku toho tvoří se spolky abstinentní, t. j. zdrženlivosti, též i u nás v Polsku. Polští abstinenti zavrhují i mírné pití proto, že ono svádí bezpečně k pití nemírnému. Kouřením též promrhají se ohromné sumy, za něž by se dalo zříditimnoho ku blahu všeobecnému. Jiné lákadlo, které člověka svádí k nezřízené marnotratnosti, jsou karty. Kdo viděl vášnivé hráče při hře, musí si jistě hru v karty velice zošklivití a nelze mysliti si člověka inteligentního a vzdělaného, jenž by zasedl ke hře v karty o peníze. Při hře v kar-

ty ztrácí člověk nejen peníze, nýbrž i lidské důstojenství, čest i duši, vůbec morálně a jistě i hmotně hrozně upadá. — Naříkáme na vysoké daně a sami zbytečným vydáním, často luxusním životem, ukládáme si tak těžké daně, že žádná vláda neodvážila by se nám to učiniti. — Kdosi napsal: „Kdyby třetina obyvatelstva u nás v Polsku zařídila grošovou šetrnost, tož v pěti letech ušetřila by čtyři miliardy zlotých. — Co by se dalo všecko podniknout za tuto kolosální sumu peněz? Hleďmež, my Čechové volynští, aby se nás co nejvíce mohlo zařaditi do této moudré třetiny. Znamenitý učenec a filosof P. T. Barnum píše: „Člověk přičinlivý a spořivý jest požehnáním své rodině, své obci a národu." A náš slavný Komenský praví: „Mládež před nákazami světa ohražovati a dobro, jehož símě v srdce vloženo, pěstovati se má, i šetrnost pěstovati a k dobrému jejímu vývoji nápomáhati se má." Uvedené výroky jasně nám ukazují hluboký význam spořivosti nejen v ohledu národohospodářském, ale i kulturním a osvětovém.

Proto šetřme a spořme, pobádejme k šetrnosti i svoje dítky, čeleď, tovaryše i učně a buďme jim v tom dobrým příkladem. Rozumným šetřením a spořením vymaňujeme se z odvislosti a sociálního otroctví, postavíme svojí existenci na vlastní pevné základy.

„Lepší sedlák na noh, nežli zeman na kolenou". Šetřením a spořením pomáhejme však také ochotně a upřímně těm, kteří pomoci opravdu potřebují.

Dávej a podporuj nuzné, neskrbli a neutiskuj chudého a neutrhuj mzdy dělníku a čeledi! Tak bude růsti to nejpěknější ovoce našeho šetření. —

DATA O LOŇSKÝCH ŽNÍCH.

Hlavní úřad statistický vydal v těchto dnech zprávu o žních za rok 1928, z níž otiskujeme data o rozsahu polí, osetých jednotlivými plodinami (v hektarech):

	1928	1927
pšenice	270.377	237.338
žito	519.556	411.435
ječmen	225.256	234.413
oves	401.597	240.990
řepa cukrová	114.776	138.234

Vidíme, jak u srovnání s r. 1927 nejvíce vzrostla plocha osetá žitem, potom pšenicí a na třetím místě brambory. Za to se zmenšila plocha osetá ječmenem, ovsem a hlavně řepou cukrovou.

Jaká byla sklizeň jednotlivých plodin, vysvitne z těchto čísel (v kvintalech):

	1928	1928
pšenice	5 814.921	4 802.581
žito	9 870.535	6 935.980
ječmen	4 980.752	4 873.663
oves	7 365.779	7 803.640
brambory	37 067.938	35 029.752
řepa cukrová	30 056.352	38 967.994

Zvětšila se nejvíce sklizeň žita, pak bramborů a pšenice; zato silný pokles je ve sklizni řepy cukrové. Souvisí to s úsilím o zredukování cukrové produkce, podle úmluvy mezinárodní konference o cukrových kontigentech. Kromě toho se zmenšuje v r. 1928 sklizeň ovsa, ale jen tak nepatrně, že to s hlediska národohospodářského nemá významu.

ČESKOSLOVENSKO-POLSKÁ KONFERENCE ROLNICKÝCH ORGANISACÍ.

Ve dnech 6—9. března t. r. konala se v Krakově v místnostech Małopolského Towarzystwa Rolniczego konference zástupců hlavních organisací československých a polských Podle předchozí dohody o programu jednalo se hlavně o vzájemném sblížení a těsné spolupráci na poli vědeckém, ve školním vzdělání zemědělského dorostu, o výměně studentů, vzájemném zasílání odborné literatury, jakož i o nejtětnější spolupráci rolnických a družstevních organisací v otázce výměny zboží a regulování zahraničního odbytu plodin obou států.

Předsedou konference byl nejdřív p. Kazimierz Fudakowski, předseda Svazu polských organisací rolnických, potom inž. Ferd. Klindera, předseda Ústředního svazu rolnických družstev v Praze.

Jednotlivé otázky byly nejprve prodebatovány ve zvláštních sekcích a výsledek všech debat projednán na konec na plenárním shromáždění konference, jež schválilo řadu resolucí. Nejzávažnějším předmětem porad byla otázka, jaké stanovisko mají polské a čsl. organisace zaujmouti k mezinárodním organisacím rolnickým; kromě toho různé otázky hospodářsko-družstevní a finanční. Zástupci obou stran shodli se na společném postupu a jednotném stanovisku vůči hlavním organisacím mezinárodním, jehož se docílí tím, že organisace obou států budou postupovati vždy jen po vzájemném porozumění.

ČESKOSLOVENSKO V POLSKÉM OBCHODĚ.

Data polského Statistického úřadu dokazují, že Československo zaujímá v polském zahraničním obchodě čtvrté místo. Československý vývoz do Polska činil r. 1928 — 213,5 milonů zlo-

tých proti 167,4 mil. zlotých v r. 1927. Polský export do Československa rovnal se r. 1928 — 295,6 mil. zlotých proti 252,9 mil. zl. r. 1927. Československý import do Polska stoupl s 5,8% na 6,3% veškerého polského importu a polský export do Československa s 10,1% na 11,8% veškerého polského exportu. Význam Československa v polském obchodě jest patrný z uvedených číslic obchodního obratu s hlavními státy.

	dovoz	vývoz
	v milionech	zlotých:
Německo	903,1	868,8
Anglie	313,5	226,7
Rakousko	222,0	311,4
Československo	213,5	295,6
Spojené Státy	466,7	19,0
Francie	249,2	43,0
Holandsko	139,3	78,0
Švédsko	69,9	109,8

CENY OBILÍ V POLSKU I ZA HRANICEMI.

Průměrné týdenní ceny čtyř hlavních druhů obilí jevily se od 4. do 10. února t. r. podle dat bursy Zbożowo-Towarowej ve Varšavě při 100 kg ve zlotých takto:

	Pšenice:	Žito:	Ječmen:	Oves:
Varšava:	47.12	35.28	35.09	34.25
Lvov:	49.70	35.12	37.50	34.30
Krakov:	47.83	35.87	37.50	35.87
Poznaň:	44.50	33.85	34.50	31.62
Praha:	48.84	45.27	46.33	45.67
Hamburk	47.08	44.32	39.12	36.52
Berlín	46.54	43.57	47.49	42.83
Liverpool	46.90	—	—	40.80
Vídeň:	46.37	40 00	49.06	44.43
New York	46.10	44 50	—	36.31
Chicago:	41.74	—	—	31.86
Buenos Aires	36.47	—	—	30.15

V období od 4. do 10. března jevily se ceny takto:

	Pšenice:	Žito:	Ječmen:	Oves:
Varšava	48.97	35.72	35.06	34 53
Lvov	51.87	36.60	38.00	34.95
Krakov	50.00	36.81	39.00	36.87
Poznaň	46 37	34.10	34.50	33.70
Praha	49.37	45.80	46.33	46.20
Brno	48.51	45.14	43.03	43.62
Hamburk	46.27	43.86	38.76	36.43
Berlín	47.07	43.46	47.49	42.83
Liverpool	46.90	—	—	40.80
Vídeň	46.37	43.00	49.06	44.43
New York	45.16	43.96	—	36,57
Chicago	41.03	38.89	—	32.21
Buenos Aires	37.34	—	—	30.82

O finančních problémech osvobozeného Polska promluvil v únoru v Praze na četně navštíveném společenském večeru Akademického kola přátel Polska gen. konsul dr. Lubaczewski.

BESEDY „BUDITELE“

SVORNOSTÍ K VÍTĚZSTVÍ!

Jiří Rebl.

Svoboděnko, svobodo,
svoboděnko zlatá,
kdože tebe ohrozí?!
Nesvornost jen klatá!
Nesvorností, činem zlým,
při pomoci klamu,
pro svůj národ kopem hrob,
a pro sebe jámu...
Podejme si pravici,
spějme svorně k cíli,
pro maličkost nemařme
svoje slabé síly!
Jako loďka na vlnách
cizím mořem plujem;
spějme svorně kupředu,
šťastně doveslujem!
Vlny loďkou házejí,
po jedněch jdou jiné,
— až se bouře utiší
neštěstí zas mine...
Prací svornou veslaři
rvou se s bouře chvílí —
ještě jednou vesly hnou...!
— Zázrak! — Zvítězili!

JAK JSME SE UČILI HISTORICKÝM PISNÍM POSKÝM.

(Vzpomínka z mládí.)

Náš tatíček, Bůh ho živ,
na nás vždycky myslil dřív.

Jedním z takových našich tatíčků byl i můj. Byli jsme (totiž já a o 2 roky starší bratr) jeho chloubou. Pamatuji jako dnes, s jakou zálibou patřil na nás, když jsme si na cestě do kostela vyšňoření před rodiči vykračovali. A my jsme se také všemožně vynasnažovali, abychom té jeho otcovské chlouby nějakým darebáctvím ne-

zkalili. Rodiče naši měli velikou zálibu ve zpěvu. Otec byl horlivým vlastencem a nadšeným ctitelem Karla Havlíčka Borovského. Bylo to v letech 60 tých, tedy v nejkritičtější době Bachovy krutovlády. Říkával: „Zpívejte děti:

dokud český zpěv nezhyne,
nezhynou též Čechové.

A proto nám vštěpoval lásku k české písni. Kde jaký zpěvník nám opatřil, měli jsme jich spoustu. To byly vlastně moje slab ikáře. Většinu písní uměl jsem nazpaměť a k některým jsme si sami zkomponovali nápěvy, a to dvojhlasně. Bylo to takové maličké dnetto. Ač již uplynulo 60 let od té doby, nikdy mi nevymizí z paměti naše první veřejné vystoupení — na svatbě u strýčka. Při hostině jsme byli vyzváni abychom zazpívali, a když se ozvaly naše, hlásky, hosté vstávali od stolů a aby nás nejen slyšeli, ale také viděli, postavil nás strýček na pícku ke kamnům a tam jsme zpívali a zpívali. Každou známějši píseň za námi hudebníci opakovali. Divení a chvále nebylo konce. Podobné vyvystupování se arciť opakovalo při každé vhodné příležitosti. Později naše duetto vokální bylo doplněno též instrumentálním; bratr totiž pískal na flétnu a já hrál na housle. —

Jednou nám tatíček přinesl zase nový zpěvník. Mne zvláště upoutaly dvě písně; ačkoliv jsem obsahu jejich plně nechápal, vycítil jsem svým útlým dětským srdcem tem bol a žal, který v nich byl vyjádřen.

První začínala:

Tisíc u Pragy přísahalo reků,
řkouc: Žádný v této bitvě nestřílej,
a když na buben udeří se v jeku
s bodákem v ruce k útoku se měj:
Ať pamatuje slavná polská zem
s bolestí tichou na svůj Čtvrtý Tem". atd.

Druhá pak ještě žalobnější zněla:

S požárů dýmem, lkavými zvony
K Tobě, o Pane, bije ten hlas,
žaloba strašná, poslední stony,
modlitbou takovou pobělí vlas.
Bez žalob my již neznáme zpěvů,
trnový věnec vrost v naši skráň,
co živý pomník Božího hněvu,
k obloze trčí prosebně dlaň. atd.

Obsah písní byl mi záhadou, jen to mi otec pověděl, že jsou to žalozpěvy polského národa. Po ukončení školy obecné navštěvoval jsem německou měšťanku trojtřídní. Samozřejmě, že ani tam jsem se nedověděl nic o polském národě. Zezeměpisu jsem zvěděl pouze, že Halič jest částí zemí rakouských, Poznaňsko a Pomořansko — německých a kraj Přivislanský — ruských. Že to byla kdysi slavná samostatná říše polská — to jsem jen tušil. Když se v r. 1877 moji rodiče přestěhovali do Ruska, překvapilo mne, že moje oblíbené písně se zde nesměly zpívati. Proč? To jsem pochopil později. Moje sympatie, vzbuzené ve mně hned v mládí těmito žalozpěvy národa polského, neutuchaly, a když jsem se seznámil s dějinami utrpení tohoto národa a porovnal je s dějinami českými, přišel jsem k pevnému přesvědčení, že oba tyto národy zase nabudou samostatnosti. Jek se to stane, toho jsem ovšem nevěděl, a že se toho dočkám, toho jsem se nenadál. Ano, dočkal jsem se i toho, že moji žáci písně tyto rovněž rádi zpívají, a smysl jejich jest jim úplně jasným. Vědí, že v první písni opěvuje se zoufalý čin t. zv. „czwartaków" při hájení Pragy a Varšavy 25. února 1831, a druhá píseň jest výkřikem zoufalé bolesti nad t. zv. "řeží haličskou" v r. 1846, když Rakušané popudili temný lid polský ku povstání a krvavé pomstě proti statkářům, jak to učinili též bolševici proti „buržujům".

Vzpomínky tyto uveřejňuji na sklonku své činnosti pedagogické i veřejné proto, abych ukázal našemu učitelstvu a vůbec všem, kterak zpěv a hudba přispívají k výchově a udržení národního vědomí. Naše osada vždy pěstovala zpěv a hudbu, a směle mohu tvrditi, že to byl jeden z hlavních pilířů které tote národní vědomí u nás udržely. V nynějším čase se všemožně snažíme, abychom se neodnárodnili, a proto nesmíme zanedbávati zpěvu a ušlechtilé hudby.

Milerád si prodli, kde se zpívá:
neníť zpěvu, kde zlý lid přebývá!

J. Vlk.

Veselý koutek.

U věštkyně. „Mohu vám říci, že brzy budete bydliti v paláci."

„Dobře — ale jako paní domu nebo jako kuchařka?"

*

Opatrný. On: „koupil jsem lístky do divadla."

Ona: „Znamenitě! Už se jdu převlíknout!"

On: „Pospěš si! Lístky jsou sice na zítřek, ale než skončíš svou toaletu..."

*

Síla vůle. „A má váš muž tolik silné vůle, aby se odřekl pití?"

„On ne — ale za to já ji mám."

H á d a n k y

Záměnka.

S „u" jest to řeka na Sibiři,
s „o" zas bůžek, jinž svým šípem v srdci míří.

Dělenka.

Prvou, najdes v lese, jako známý strom
druhou, nehledej, však tady,
nýbrž tam, kde slunce stoji z zenitu,
celek ale věz jest město, v S. H. S. své vlády.

Rebus.

t. ra.

P ř e d p l a t n é v L u c k u
přijímá: Česká Matice Školská, Jagiellońska 16, šekový účet P. K. O. 80890.
V e V a r š a v ě:
Drukarnia „Rola" Jana Buriana, Mazowiecka 11, šekový účet P. K. O. 1704,
C e n y p ř e d p l a t n é h o:
na půl roku zl. 5.20, na čtvrt roku zl. 2.80. D o c i z i n y: na půl roku zl. 7.—, na čtvrt roku zl. 3.75. C e n a j e d n o t l i v é h o č í s l a j e 50 g r.
C e n y o z n á m e n í:
Celá strana zl. 120.—, půl strany zl. 70.—, čtvrt strany zl. 40.—, osmina strany zl. 25.— dvanáctina strany zl. 20.—, šestnáctina strany zl. 15.—. Při častějším inserování slevy.

Zodpovědný redaktor: **Josef Welk,** Luck, Jagiellońska 16.
Vydavatel: Drukarnia „Rola", Jana Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11.

Drukarnia „Rola" J. Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11